

Ezeknek legfőbb kellékük az, hogy konkrétak, a tanulóknak életviszonyaiból, környezetéből vettek, a valóságon alapulók, ne pedig kohloltak legyenek. A mindennapi társalgásban leggyakrabban előforduló szólásmódok közül a leginkább szükségesekeket, mintegy 150—200-at, szintén meg kell tanítanunk. Az *írásbeli gyakorlatok* között az írásról és tollbamondásról, az írásbeli fordításokról, végül a szabaddolgozatokról s ezeknek különféle tárgyairól sok hasznos dolgot olvashatunk.

A két fejezetből álló negyedik részben a német nyelvi és irodalmi oktatásnak az erkölcsi és értelmi nevelésben való közreműködését taglalja az író. Erősen hangsúlyozza, hogy az olvasmányok kiszemelésében elsősorban az erkölcsi szempontok az irányadók. (Nagyon ellenzi Heine olvastatását.) Úgy vélekedik, hogy az olvasókönyvek szerkesztőinek meg kell engednünk a szövegeknek megváltoztatását, mert a költői alkotás tiszteletbentartásánál is előbbvaló a gyermek tisztelete. Igen elismerőleg nyilatkozik végül a német tudomány fejlettségéről, és hivatkozik arra a nagy haszonra, melyet a német nyelvnek birtokában lévők a német tudományos irodalomból meríthetnek.

Mint bevezető methodikus művet haszonnal olvashatják Veysier könyvét mindazok, kik élő idegen nyelvek iskolai tanításával foglalkoznak.

Dr. Nagy József.

Külföldi lapszemle.

Revue Internationale de l'Enseignement. Szerkeszti Picavet Ferenc. 27. évfolyam. 1907. 1., 2., 3., 4. szám.

A kereszténység történetéről a jelenkorban (97—115. l.) Debisdour A. a Sorbonne-on előadásokat tartott és megnyitó beszédében jelzi álláspontját; célja nem a tényeket előadni, hanem bírálni; kiszinezi az albigensek, a hugenották, a camisardok üldözését, elítéli Bossuet és XIV. Lajos politikáját és a keresztény Franciaország történetében csak a türelmetlenséget látja; az egyház minden ellensége előtte jámbor, derék hazafi; de következetlen, amikor magát és elvtársait a vallási közöny és hibrid liberalizmus képviselőjének mondja, mert fanatizmusuk a középkori egyháznál is mélyebb.

A spanyol tanévet megnyitó beszédében (Altamira R. 116—121. l.) Jimeno Amalio közoktatásügyi miniszter, aki tanár volt, jellemzi a népoktatást és kifejti programját. Az iskolákban sok kívánni való. Az elemi iskolák nagy részében nincs illemhely, egy tartomány 429 iskolája közül 400-nak nincs víz-vezetéke, Albacetában 11 iskola csak az ajtón át kap világosságot és friss levegőt s 72-nek nincs deszkázott padlója; az iskolák gyakran temetők, fogházak tőszomszédságában vannak (nálunk a győri áll. főreáliskola); a szükséges építkezé-

sek költségeinek fedezésére a kormány függő kölcsönt akar felvenni, melynek kamatját az eddig bérelt iskolahelyiségekért fizetett két millió peseta fedezné; az iskolák túlszulfoltak, a tanítók fizetése 500 peseta; a miniszter 600 p-ra szeretné emelni, de nincs fedezete; a tanítóképzés emelésére Sant-Cloud és Fontenay-aux-Roses mintájára, tanítóképzőket kíván szervezni. Eleicegui tanár a santiago-i egyetemet megnyitó beszédében a gyógyszer-tanhallgatók tanulmányának reformjáról, Rodriguez Lopez Valladolidban az elemi iskolák fogyatkozásairól szolt, Roman tanár Salamancában Montaigne és Rousseau tanói ellen kelt ki.

Beljame Sándort, az angol nyelv tanárát a párisi egyetem elvesztette és utódja Legouis Emil megnyitó előadásában (jan. 17-én, 122—139. l.) méltatta érdemeit; 1864-ben kezdte meg pályafutását a Louis le Grand liceumban és az angol tanítást Franciaországban megteremtette; «Az angol írókról és közönségükről a XVIII. században» írt doktori értekezést, több angol költőt fordított, nagy szótárt, egy könyvet tervezett Shakespeare-ről Franciaországban, de terveit meg nem valósíthatta, az anyaggyűjtés és a tanári munkásság kimerítette idejét és erejét.

A középkori filozófiai rendszerek történeti és összehasonlító tanulmányozására (140—143. l.) 1898-ban az École pratique des Hautes Études-ön szervezett társaság a Sorbonne-ra áthelyezett előadásokkal kapcsolatban szélesebb körben tovább folytatja működését; a választmány tagjai Picavet, Esmein, Prou, Alphandéry tanárok; a társaság kiadja az egyetemen készült dolgozatokat, a doktori értekezéseket, néhány író műveit és havi folyóiratát.

A *Port-Royal iskoláinak feloszlatását* ismerteti Gazier A. (205—215. l.) Hermant Godefroi «Mémoires»-jainak (XXII. k. 7. f.) eddig kiadatlan elbeszélése nyomán, mely még Sainte-Beuve figyelmét is elkerülte; a jezsuiták az első felosztató rendeletet 1656-ban eszközölték ki, de új iskolák nyíltak Chesnay-ban Bernières birtokán (Versailles mellett) és Saint-Jean des Trous-ban Dugué de Bagnols házában (Chevreuse mellett); ezek ellen áskálódott Annat páter (v. ö. Pascal «*Provinciales*»-ját), míg 1659 november 8-án a király elrendelte az iskolák bezárását és a rendelet végrehajtásával Daubray rendőrkapitányt és Riantz ügyészt bízta meg; Chesnay-ban hét tanulót és két tanárt (Framery és Le Bon) találtak Bosque tisztartó felügyelete alatt; habár a tanításban nem volt kifogásolni való, a gyermekeket szüleikhez küldték, a tanárokat Párisba és az iskolát bezárták; Port-Royalban nem volt iskola, itt Duchemin Károly és Audilly Arnauld, a nagy Arnauld bátyja lekötelező udvariassággal fogadták őket, de dolguk nem akadt; Saint-Jean des Trous-ban csak két tanuló volt egy mesterrel és ezek is atyjuk házában; de Annat

páter és Ségner kancellár őket is kiűzték és Bernay apát gyám-sága alá helyezték, aki őket vagyonukból ki akarta fosztani, csak Thaumás Claude és Villeroi herceg szabadította őket ki kezei közül; a jezsuiták Port Royal nyomát is örökre eltörölték állítólag az egyház és az állam érdekében.

A *történelem tanítására vonatkozó eszméket* (316—322. l.) közül Xenopol (Jassyból); a történelmet az egymást követő tények tudományának tekinti, míg a természettudományokban azonos (vagy annak vett) tények ismétlődnek; a tények sora eszmék alá foglalható és az események az általános eszmék nélkül meg nem érthetők; a tanítás kezdetén, az elemi iskolában (?) a konkrét tényekre kell súlyt vetni, a középiskolában az okszerű kapcsolatban levő tények sorozatára, míg az egyetem a történelmi igazságok keletkezésére vet világot a források tanulmányozása, a történelmi kritika révén.

Belgium állami egyetemeinek 1901., 1902., 1903. évekre vonatkozó miniszteri jelentéséből bocsát közre néhány adatot L. Leclère (323., 324. l.); a három év kiadása 9.761,822 franc Gaud és Liège egyetemein; Liègeben esztétikára, művészettörténetre és egyptológiára, Gaudban a skandináv nyelvekre állítottak új tanszéket és mindkét helyen önállóan szervezték a földrajz tanítását; Gaudban volt 95 tanár és 811 hallgató, Liègeben 101 tanár és 1671 hallgató tanévenként; 497 külföldi hallgató közül 52 francia, 76 olasz a többi orosz és lengyel.

Karl Lajos.

*

Pädagogische Blätter. Alapította Kehr K. Szerkeszti Muthesius K. 1907. évi folyam, 11. és 12. szám.

A novemberi (11.) számban: *Welche Bedeutung hat die philosophische Propädeutik für die Bildung und insbesondere für die Lehrerbildung?* c. alatt dr. Kerl Tivadar folytatja a mult számban megkezdett fejtegetéseit. Ha Lehmann R. szerint a filozófiai oktatás a középiskolai tanításnak mintegy megkoronázása: ugyanez áll a tanítóképzőkre vonatkozólag is, sőt még fokozottabb mértékben, amennyiben épen a nép nevelőjének van szüksége filozófiai képzettségre. Az ő kötelessége ugyanis, hogy a nép faiból jellemes férfiakat neveljen, tehát magának is erős jellemű férfinak kell lennie. Erős jellemű férfiú azonban dr. Wernicke A. szerint («Richard Wagner als Erzieher») csak az lehet, kinek megállapodott világfelfogása van; helyes világfelfogásra pedig csak a filozófia taníthat. Tehát a filozófia tanítása a tanítóképzőkben szükséges. Igaz ugyan, hogy a tanító — ha ugyan erre ideje marad — később is megszerezheti a filozófiai ismereteket, de e tekintetben — a képzőben szerzett kellő alap nélkül —